

New Driver: กิตกามการขับเคลื่อนของมาเลเซียในฐานะประธานอาเซียน ๒๕๖๘

ในปี ๒๕๖๘ นี้ มาเลเซียในฐานะประธานอาเซียนได้แสดงเจตจำนงที่ชัดเจน ในการนำพายุภูมิภาคไปสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมและยั่งยืน ภายใต้แนวคิด (Theme) “Inclusivity and Sustainability” ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของมาเลเซียในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของภูมิภาค โดยเฉพาะการเพิ่มความร่วมมือในประเด็นสำคัญ เช่น การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในภูมิภาค และการมุ่งสร้างสมดุลในความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจ โดยอาศัยความเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) หัวใจสำคัญในการรับมือกับความท้าทายระดับภูมิภาคและระดับโลก ด้วยบทบาทเชิงรุกนี้ มาเลเซียตั้งเป้าที่จะนำอาเซียนไปสู่ความมั่นคงรุ่งเรืองร่วมกันในระยะยาว บนพื้นฐานของความสมดุลที่ยั่งยืน

ความท้าทายด้านความมั่นคงในภูมิภาค

ในห้วงหลายปีที่ผ่านมา ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประสบกับความท้าทายด้านความมั่นคงหลายประการเริ่มจาก ข้อพิพาททะเลจีนใต้ ส่งผลต่อเสถียรภาพของภูมิภาคอย่างมาก โดยเฉพาะการเปิดตัวแผนที่มาตรฐานฉบับใหม่ (A New Standard Map) เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ ซึ่งจีนได้เพิ่มเส้นประเส้นที่ ๑๐ ครอบคลุมไปถึงบางส่วนของน่านน้ำใต้หวันสร้างความไม่พอใจให้กับหลายประเทศที่เป็นคู่พิพาทและกระทบต่อสิทธิการประมงของประเทศสมาชิกอาเซียน^๑ นอกจากนี้ ความขัดแย้งในเมียนมา ยังคงเป็นความท้าทายของการสู้รบที่ไม่อาจมองข้าม นับตั้งแต่การรัฐประหารเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ความรุนแรงระหว่างกองทัพและกลุ่มต่อต้านรัฐบาลได้เพิ่มระดับขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานตามฉันทมติ ๕ ข้อของอาเซียน (ASEAN Five-Point Consensus) แม้ประเทศสมาชิกจะพยายามร่วมมือกัน แต่ความแตกต่างในมุมมองของผลประโยชน์ ยังคงเป็นอุปสรรคที่ทำให้ความพยายามเหล่านี้ไม่เกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจน^๒ ที่สำคัญอาเซียนยังต้องเผชิญกับแรงกดดันจากการแข่งขันของมหาอำนาจ มาอย่างยาวนาน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จีนเปิดตัวข้อริเริ่มแถบและเส้นทาง (Belt and Road Initiative : BRI) ที่มุ่งเน้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในประเทศที่กำลังพัฒนา พร้อมทั้งเสนอความช่วยเหลือทางการเงิน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๙

สหรัฐฯ ได้ใช้ยุทธศาสตร์ อินโด-แปซิฟิกเสรีและเปิดกว้าง (Free and Open Indo-Pacific : FOIP) เพื่อตอบโต้ BRI ของจีน ล่าสุดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ สหรัฐฯ ได้เปิดตัวกรอบเศรษฐกิจเพื่อความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity : IPEF) เพื่อสร้างความร่วมมือที่ไม่ใช่ข้อตกลงทางการค้าแบบดั้งเดิม โดยเน้นประเด็นความยั่งยืนเทคโนโลยี และความโปร่งใส ในขณะที่จีนประกาศข้อริเริ่มความมั่นคงระดับโลก (Global Security Initiative : GSI) เน้นความร่วมมือด้านความมั่นคงแบบ “win-win” ไม่แทรกแซงกิจการภายใน^๓

กรอบการพัฒนาภูมิภาคแบบครอบคลุมและยั่งยืน

มาเลเซียเป็น ๑ ใน ๕ ประเทศผู้ก่อตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างเป็นทางการ และเคยรับหน้าที่มาแล้ว ๓ ครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐, พ.ศ. ๒๕๔๐ และพ.ศ. ๒๕๕๘ ในการเป็นประธานอาเซียนครั้งนี้ มาเลเซียมีความมุ่งมั่นในการสร้างภูมิภาคที่ครอบคลุมและยั่งยืน ผ่านแนวคิด “Inclusivity and Sustainability” ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ของสหประชาชาติ และบทเรียนจากการระบาดของโควิด-๑๙^{๔,๕} โดยมีเป้าหมาย ๒ ประการคือการส่งเสริมความครอบคลุม (Inclusivity) มุ่งเน้นการสร้างภูมิภาคที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศมีบทบาท

และได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมจากการพัฒนาภูมิภาค ๔ ประเด็น ได้แก่ (๑) การลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิก ด้วยการช่วยเหลือประเทศที่มีทรัพยากรและศักยภาพทางเศรษฐกิจที่จำกัด (๒) การส่งเสริมความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ผลักดันการขยายการค้าภายในอาเซียน (๓) การสนับสนุนด้านสังคมและวัฒนธรรม ยอมรับความหลากหลาย เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่น และ (๔) การสร้างความร่วมมือที่โปร่งใส ส่งเสริมกลไกความร่วมมือที่เปิดกว้าง โปร่งใส เพื่อให้ทุกประเทศมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาภูมิภาค การสนับสนุนความยั่งยืน (Sustainability) มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ภูมิภาคอาเซียนเติบโตอย่างยั่งยืนและมั่นคงในระยะยาว ๔ ประเด็น ได้แก่ (๑) การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้นการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและลดการพึ่งพาพลังงานฟอสซิล (๒) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสมดุล เพิ่มการสร้างเศรษฐกิจที่เน้นการเติบโตแบบยั่งยืน และเพิ่มการลงทุนในเทคโนโลยีสีเขียว (๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้สนับสนุน การศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานในอาเซียน เพื่อตอบสนองความต้องการของเศรษฐกิจดิจิทัล และ (๔) การเตรียมความพร้อม สำหรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศการเสริมสร้างความสามารถ ในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม พายุ และภัยแล้ง เพื่อป้องกันปัญหาด้านความมั่นคงทางอาหารในอนาคต

บทวิเคราะห์ : ความท้าทายของมาเลเซียในฐานะประธานอาเซียน

๑) มาเลเซียในฐานะประธานอาเซียนปี พ.ศ. ๒๕๖๘ เผชิญความท้าทายสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงของภูมิภาค ท่ามกลางข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ที่ยังคงสร้างความไม่ลงรอยกันมาอย่างยาวนานระหว่างประเทศสมาชิก เช่น ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และมาเลเซีย รวมถึงแรงกดดันจากการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่างมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และจีน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการรักษาเอกภาพและความเป็นแกนกลางของอาเซียนอย่างมาก ประกอบกับความไม่มั่นคงในเมียนมาที่ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามฉันทามติ ๕ ข้อของอาเซียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของอาเซียน ในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นภายในภูมิภาคของตนเอง โดยเฉพาะกรณีที่นายอันวาร์ อิบราฮิม นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย มีจุดยืนที่แข็งกร้าวในประเด็นบทบาทของอาเซียนต่อสถานการณ์ในเมียนมาว่า “อาจต้องใช้ไม้แข็ง หากจำเป็น” และต้องพิสูจน์ว่าอาเซียนสามารถ

ช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤตเมียนมาได้ ด้วยการผลักดันการเจรจาประเด็นข้อพิพาท โดยมุ่งเน้นขับเคลื่อนบนฐานของความสมดุลทางผลประโยชน์ประเทศสมาชิกอาเซียน และมหาอำนาจเพื่อความมั่นคงในระยะยาว

๒) มาเลเซียมีบทบาทสำคัญในประเด็นข้อพิพาททะเลจีนใต้ เนื่องจากเป็นหนึ่งในประเทศที่อ้างสิทธิ์เหนือพื้นที่บางส่วนในน่านน้ำเช่นกัน แม้ในอดีตมาเลเซียจะถูกมองว่ามีท่าทีประนีประนอมต่อจีน แต่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีการจัดตั้งฐานปฏิบัติการส่วนหน้าในพื้นที่ข้อพิพาท และเร่งสร้างความร่วมมือกับสหรัฐฯ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยยามฝั่ง สะท้อนท่าทีที่ชัดเจนของมาเลเซีย ในการปกป้องการรุกล้ำน่านน้ำของจีน เป็นที่น่าสนใจว่าในฐานะประธานอาเซียน มาเลเซียยังต้องรับมือกับภัยคุกคามอื่น ๆ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน เช่น การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่งยาเสพติด การฟอกเงิน และการโจมตีทางไซเบอร์ ซึ่งยังคงเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพของภูมิภาค

ข้อเสนอแนะต่อกองทัพไทย

๑) กองทัพควรแสวงโอกาสที่มาเลเซียเป็นประธานอาเซียนในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงระดับภูมิภาค โดยเฉพาะข้อพิพาททะเลจีนใต้และความไม่มั่นคงในเมียนมาผ่านกลไกอาเซียน เช่น ผลักดันการเจรจาเกี่ยวกับประมวลการปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct : CoC)

๒) กระทรวงกลาโหมและกองทัพ ควรร่วมผลักดันกลไกความมั่นคงที่สำคัญของอาเซียน ในการป้องกันอุบัติเหตุอันสืบเนื่องมาจากการเข้าใจผิด (Misunderstanding) และการคำนวณที่ผิดพลาด (Miscalculation) ทำให้เหตุการณ์เล็ก ๆ ลุกกลามกลายเป็นวิกฤตในอนาคต

อ้างอิง

๑ Hayton, B. (2566). <https://fulcrum.sg/chinas-claim-on-the-south-china-sea-how-many-dashes-make-a-line/>
 ๒ Tene, R. M. (2567). <https://dr.ntu.edu.sg/handle/10356/179671>
 ๓ Ye, M. (2565). <https://open.bu.edu/items/bb4b76ef-cdc9-44e1-818c-2b1267836b13>
 ๔ Seah, S. (2568). <https://fulcrum.sg/malaysias-asean-chairmanship-facing-treacherous-geopolitical-headwinds>
 ๕ Yusof, A. (2568). <https://www.channelnewsasia.com/asia/vivian-balakrishnan-attend-asean-foreign-ministers-retreat-langkawi-4872166>

๓ ก.พ. ๖๘

www.sscthailand.org

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

sscthailand

sscthailand

